

מאמר ד"ה

ארדה נא

מכ"ק אדמו"ר

שלמה זלמן מקאפוסט

בן כ"ק אדמו"ר יהודה ליב

בן כ"ק אדמו"ר הצמח צדק

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

ט"ז מרחשון תשפ"ג

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

קיצור לשונו מאגרת של המגן אבות שנדפס בריש ספרו:

צריכים אנו ... להתחזק בעבודת ה' במוח ולב...ללמוד דא"ח יותר מטבעו ורגילותו...ומה שלומד דא"ח, יחשוב אח"כ בע"פ במוחו כל הדרוש כסדר ד' פעמים בהעמקה והתקשרות דעתו בחזק, וכל המרבה הרי זה משובח עד שיהיה נקנה במוחו ממש כו'. וזהו עבודה יקרה מאד שעיי"ז נעשה אדם אחר לגמרי.

(קטעים מתוך הספר המלך במסיבו כ"ה תשרי תש"ל אודות הספר מגן אבות)

כ"ק הרבי: בכלל, המאמרים מיוסדים על מאמרי הצמח צדק אלא שישנם הוספות. ועד"ז מאמרי אדמו"ר מהר"ש מיוסדים על מאמרי הצ"צ, ובפרט כפי שניתן להווכח עתה כאשר נדפסו הרבה מאמרים מהצ"צ רואים שהרבה ענינים נמצאים שם.

כ"ק הרבי: בעבר, כאמור, לא היו לומדים את ה"מגן אבות" והיתה אימרה שגורה בפי חסידים שאין ללמוד בו, אבל עתה יכולים ללמוד בו, כיון שהם מיוסדים על תורות הצ"צ.

רש"ג: מתחילה הייתי ירא ללמוד בספר "מגן אבות" אך כיון ששמעתי מכ"ק מו"ח (הריי"ץ) שהם מיוסדים על תורת הצ"צ, הוריתי היתר לעצמי.

כ"ק הרבי: הם מאמרים ערבים ("זיי זיינען גישמאקע מאמרים"), והם מיוסדים על תורת הצ"צ עם תוספת ביאור.

מאמר ארדה נא

מכ"ק אדמו"ר שלמה זלמן מקאפוסט

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

נאמר שבת פרשת וירא תרל"ו

ארדה¹ נא ואראה כו'. צריך להבין איך שייך אצלו יתברך ירידה מלמעלה למטה, הלא כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא, מלא כל הארץ כבודו, ולית אתר פנוי מיניה. וגם מה צורך אצלו יתברך הירידה לראות, הלא כתיב משמים הביט ה' ראה את כל בני האדם, ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי הארץ, וכתיב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו. וגם מהו ענין הספק הכצעקתה הבאה כו' ואם לא כו', מי איכא ספיקא קמיה שמיא.

ויש להבין תחלה ענין השגחה פרטית, שהשם יתברך משגיח על כל דרכי בני אדם, ואין נעשה בעולם דבר גדול ודבר קטן, בלתי השגחתו יתברך, וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה, אין אדם נוקף אצבעו כו', אשר חכמת הפילוסופים נבוכו בזה מאד, איך יתכן השגחתו יתברך בריבוי פרטים, והוא יתברך אחד פשוט בתכלית הפשיטות, והידיעה וההשגחה בריבוי ענינים וריבוי פרטים, זהו גורם ריבוי והתחלקות באחדותו הפשוטה, וגם שינוי מרצון לרצון, שיהיה מעשה הטוב נחת רוח לפניו, כמאמר נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני, ומעשה הרע חס ושלום היפך רצונו, (כמו שכתוב וחרה אף ה'), איך יתכן כל זה באור אין סוף ברוך הוא, שהוא אחדות פשוטה בתכלית הפשיטות, מושלל לגמרי מכל ענין ריבוי ושינוי.

והנה באמת, קושיא זו קשה גם כן על תחלת בריאת העולם, שהוא יתברך ברא כל העולמות, ריבוי רבבות עולמות וברואים רבים לאין קץ, איך יתכן זה, שמאחדות פשוטה יומשך ריבוי התחלקות, הלא זה חס ושלום גורם ריבוי ושינוי באחדותו יתברך. וגם אפילו התהוות עשר ספירות דאצילות מאין סוף ברוך הוא, דאיהו וחיהי

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק, ונדפס בשינויים בספר מגן אבות פרשת וירא טו, א. המאמר מיוסד על ד"ה ארדה נא להצמח צדק הנדפס באור התורה וירא ע' תשלו. ראה גם תורה אור וירא יד, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' קו. מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"ב ע' צז. מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית ע' קפג. תורת חיים וירא צז, א. פלח הרמון וירא מה, א.

וגרמוהי חד, ואור אין סוף ברוך הוא מתייחד בהם, עם כל זה הם עשר ספירות, והוא יתברך אחדות פשוטה, מושלל לגמרי מכל בחינת התחלקות ומהות ספירה.

אך באמת, אצלינו אשר נתגלה לנו על פי כתבי האריז"ל ענין הצמצום ומקום פנוי, אין שום קושיא כלל. שבאמת הוא יתברך פשוט בתכלית הפשיטות, לאחר בריאת העולם כמו קודם שנברא העולם. וזה לשון העץ חיים, כשעלה ברצונו הפשוט להאציל כו' צמצם את עצמו כו' ונראה מקום פנוי וחלל כו'. וענין הצמצום, אין הכוונה הסתלקות האור והעדרו ממש ממקום החלל, שזה לא יתכן ברוחניות שאינו בגדר מקום, אלא הכוונה הוא העלם האור מכל וכל, שנשאר מקום פנוי וחלל מגילוי האור, שלא נשאר אפילו נקודה קטנה מגילוי אורו יתברך. וכל הצמצום ומקום פנוי, הוא בהאור. שמתחלה היה גילוי אור אין סוף ממלא את כל החלל, ואחר כך צמצם את עצמו ונשאר מקום פנוי מגילוי האור. אבל בעצמות המאור, אין שייך שום צמצום חס ושלום, והוא ממלא את כל החלל, לאחר הצמצום ובריאת העולמות, כמו קודם בריאת העולמות וקודם הצמצום.

והנה אחר הצמצום, נתהווה ברצונו יתברך באותו מקום פנוי וחלל בחינת אדם קדמון, והוא בחינת כתר הכללי. שכמו בעולם האצילות, בחינת כתר דאצילות, כולל בעצמו בהעלם ובכח כללות השתלשלות עולם האצילות, שמתחיל מחכמה ולמטה, כמו כן בחינת אדם קדמון, כולל בהעלם ובדקות כללות העולמות שלמטה ממנו, עקודים נקודים כו'. ובחינת אדם קדמון נקרא אדם דבריאה בכללות, כי ענין התהוות בחינת אדם קדמון, הוא בריאה יש מאין ברצונו יתברך.

וענין בריאה יש מאין, יש בו כמה פירושים. והשייך לענינינו הוא שני פירושים. אחד, יש מאין ממש, היינו מאין ואפס המוחלט. והשני, שבריאה יש מאין הוא לא כמו השתלשלות עילה ועלול. שבהשתלשלות עילה ועלול, בחינה אחרונה ותחתונה שבעילה, מתלבש ומתגלה בהעלול, כמו השתלשלות מדות מהשכל, שבחינה אחרונה שבשכל, מתגלה במדות. אבל בריאה יש מאין, הוא שאין לנבראים תפיסא והשגה בהבורא יתברך. כמו כן בחינת אדם קדמון, אף שהוא ראשית ההתהוות מאתו יתברך, ונקרא כתר הכללי, אין בו שום תפיסא והשגה בעצמות המאציל עליון, ולכן נקרא אדם דבריאה, ונקרא אדם קדמון, שהוא קדמון לכל העולמות עקודים נקודים שנמשכים אחר כך מהעלם אל הגילוי מבחינת אדם קדמון, שהיו כלולים בו בהעלם ובדקות, על דרך מציאות האש באבן החלמיש, המבואר בפרדס, או על דרך מציאות ארבע יסודות בחומר ההיולי, כמבואר ברמב"ן.

אבל עצמות המצאיל עליון, אין שייך לומר עליו ולכנות גם בשם קדמון, שהוא למעלה מכל בחינה ומדריגה, ואין לו שום שייכות והתייחות אל העולמות. והנה אחר השתלשלות עקודים נקודים כו' מבחינת אדם קדמון, נמשכו עשר ספירות דאצילות, חכמה חסד כו', וכל אחד כלול מעשר, חסד שבחסד כו', ועשר מעשר. וכך יש בחינות חדשות מזיווגי המדות והתכללותן זה בזה עד אין קץ. נמצא מבואר מזה, שריבוי התחלקות העולמות, אין פועלים שום שינוי וריבוי באחדותו הפשוטה. שכל בחינות אלו נמשכו מבחינת אדם קדמון, ובחינת אדם קדמון נקרא אדם דבריאה, שהוא יש מאין ממנו יתברך אחר הצמצום, ואין זה נוגע לעצמות אור אין סוף שהוא פשוט בתכלית הפשיטות, כמו קודם שנברא העולם וכנזכר לעיל.

כמו כן, המשכת וגילוי אור אין סוף ברוך הוא, אין פועל שום שינוי באחדותו ויחודו. שמבואר בעץ חיים, שאחר הצמצום ומקום פנוי, המשיך קו וחוט מאורו יתברך אל מקום החלל, והוא המאיר ומתגלה בכל העולמות, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, על ידי הארה והארה דהארה: כי ראשית הארת הקו, הוא בבחינת אדם קדמון, והארה דהארה מאיר ומתגלה בעולם האצילות בעשר ספירות. ואם כן, אף אם נאמר שבחינת הארה דהארה מהקו וחוט שמאיר ומתגלה בעשר ספירות דאצילות, נתפס ומתלבש בהם, שיהיה גם הוא מתחלק לבחינת עשר ספירות, אין זה גורם שום ריבוי ושינוי בעצמות המאציל, כיון שהוא רק הארה דהארה, וגם זה הוא מהקו וחוט שנמשך לאחר הצמצום ומקום פנוי, שהוא רק זיו והארה בעלמא. וכמשל זיו השמש, שאין פועל שום שינוי בעצם השמש.

אך באמת, גם בבחינת הארה זו שמתלבש בעשר ספירות דאצילות, אין שום שינוי מצד התלבושתה בהן, כי העשר ספירות אין פועלים שום שינוי באורו המתלבשים בהן, כי גילוי אור אין סוף ברוך הוא בעשר ספירות נחלק לשני אופנים. ראשון, בחינת אור אין סוף שמאיר ומתייחד בעשר ספירות, (ונקרא איהו וחיוהי). והשני, הוא בחינת אור אין סוף שמאיר בכל ספירה לפי אופן הכלי, (ונקרא גרמוהי). והנה בחינה הראשון, שהוא יחוד אור אין סוף ברוך הוא בעשר ספירות, אין הכוונה שהוא יתברך מתייחד עם העשר ספירות, שיהיה על דרך ואופן הספירות, והעשר ספירות יפעלו איזה שינוי באור אין סוף, כי אם אדרבה, שאור אין סוף מאיר בעשר ספירות, שהעשר ספירות יהיו בטלים ממהותם ועצמותם, שהן בבחינת עשר, ויהיו נכללים בפשיטות אור אין סוף ברוך הוא, שהוא פשוט בתכלית הפשיטות. וזהו ענין הוי"ה אחד. הוי"ה, הוא בחינת אור אין סוף ברוך הוא שמאיר בעשר ספירות, יו"ד חכמה כו'. הוא אחד, שעל ידי הארתו בעשר ספירות, בטלים ונכללים באורו יתברך, שהוא אחד, למעלה מכל בחינת התחלקות. ועל זה מורה ענין אחד, שהוא התאחדות ריבוי חלקים,

שמתאחדים והיו לאחדים. וזהו ענין לך הוי"ה הגדולה והגבורה כו', שבטלים ונכללים באור אין סוף, שאין עולים בשם גדולה וגבורה כו'.

ובחינת השני, שהוא בחינת אור אין סוף שמאיר בעשר ספירות לפי אופן הכלי, גם מצד זאת האור, הוא פשוט בתכלית הפשיטות, והעשר ספירות אין מגבילים ומשנים האור כלל. ועל זה נאמר בפתח אליהו, לאחזאה איך מתנהג עלמא כו', היינו שזה שנראה האור בבחינת הספירות חכמה חסד כו', הוא רק לגבי העולמות. ומבואר לזה המשל בפרדס, שהוא כמו המים שהם בכלי זכוכית צבוע, אדום או ירוק, שהמים נראים בגוון הכלי. שהגוון הנראה בהמים, אין זה בעצם המים, שמצד עצמם אין להם גוון.

וכן על דרך זה הוא התלבשות אור אין סוף ברוך הוא בכלי החכמה. הנה האור מצד עצמו, פשוט בתכלית, רק שמתלבש בכלי החכמה, להוות ולברוא בחינת חכמה ידיעא דבריאה, שיתהוו מלאכים דבריאה יצירה עשיה שנקראים שכליים נבדלים, ויש להם חכמה גדולה, כמו שכתוב ואדוני חכם כחכמת מלאך אלקים. וכל שכן נשמות דבריאה יצירה עשיה, שכדי שיהיה בחינה זו בהכלים, שיוכלו להוות ולברוא יש מאין, אי אפשר להיות בהכלים מצד עצמם, שהם בבחינת גבול ומדה, כי בריאה יש מאין, אי אפשר להיות כי אם בכח אין סוף הכל יכול. ועם כל זה, האור פשוט בתכלית הפשיטות. רק, שעל ידי התלבשותו בהכלים, מתהווה ונברא מבחינת האור אין סוף, בחינת חכמה או חסד דבריאה יצירה עשיה.

וכן על דרך זה, מה שמצינו שבחינת חכמה נקרא אור, אין הכוונה רק על בחינת כלי החכמה שנקרא אור. כי חכמה נקרא אור, שעל ידי החכמה, ידע אדם איך להתנהג בכל דרכיו שלא יכשל, והוא היפך הסכלות שנקרא חשך, כמו שכתוב והכסיל בחשך הולך. על כן, גם בחינת כלי החכמה דאצילות, מכונה בשם אור. אבל אור אין סוף, לא שייך לומר עליו שם אור ושם חכמה, כי הוא מושלל מכל בחינה וכל כינוי, כי הוא פשוט בתכלית הפשיטות. וכן על דרך זה, מה שבחינת חסד נקרא מים, הוא רק כלי החסד. שכמו שהמים יורדים מגבוה לנמוך ומתפשטים לכל צד, כן על דרך זה בחינת החסד, הוא מתפשט ויורד מלמעלה בריבוי והרחבה, להשפיע כל טוב בעולמות. אבל אור אין סוף ברוך הוא, אין שייך לכנות אותו בשם מים חס ושלו.

נמצא לפי זה, מה שאנו אומרים שאור אין סוף מתלבש בעשר ספירות, אין הכוונה התלבשות ממש, כמו לבוש המלביש האדם, שמגביל את האדם. וזה אי אפשר לומר באור אין סוף, שהעשר ספירות יגבילו את האור. שאם כן, היה האור גם כן מוגבל, ולא היה אפשר להיות מזה התהוות ובריאת יש מאין, להוות נשמות ומלאכים דבריאה

יצירה עשיה. אלא הכוונה הוא, רק שנראה כמו שמתלבש בעשר ספירות, מצד הפעולה שנמשך ממנו בעולמות, להיות בחינת חכמה וחסד דבריאה יצירה עשיה. אבל באמת, הוא רק דרך מעבר לבד, שאין מתלבש ונתפס בהכלים דהעשר ספירות דאצילות, רק הוא פשוט בתכלית הפשיטות.

והנה על דרך זה יובן גם כן ענין השגחתו יתברך הפרטית בעולם, להשגיח על כל פרט ופרט, כמו שכתוב אשר עיניך פקוחות כו', וכמו שכתוב שבעה המה עיני ה' משוטטות בכל הארץ, והוא בחינת שבע מדות עליונות דאצילות, שעל ידי התלבשותו יתברך בשבע מדות דאצילות, הוא משגיח בעולמות. כמו על דרך משל באדם הרואה בעינים גשמיים, אין העין רואה מצד עצמו, רק על ידי כח הראיה שהוא בעצם הנפש, רק שהעין הוא כלי שמתלבש בו כח הראיה מעצם הנפש, ועובר על ידי העין הגשמי לראות בעינים גשמיים.

כן על דרך זה, מה ששבע מדות דאצילות נקרא עיני הוי"ה, שהם רק כלים, שבם ועל ידם עובר השגחת אור אין סוף ברוך הוא בעולמות. אבל עצמיות ההשגחה מאור אין סוף ברוך הוא, לא מהכלים דעשר ספירות חס ושלום. והנה השגחה זו שעל ידי שבע מדות דאצילות, על זה נאמר משמים הביט ה' ראה את כל בני האדם. משמים הוא בחינת שבע מדות דאצילות, בהם הוא משגיח על בני אדם, היינו נשמות דאצילות שנקרא זרע אדם, שעליהם נמשך אשגחותא עילאה משבע מדות דאצילות, ונקרא אשגחותא דרחמי.

אבל בעולמות בריאה יצירה עשיה נאמר ממכון שבתו השגיח על כל יושבי הארץ, היינו נשמות ומלאכים דבריאה יצירה עשיה, עליהם נמשך ההשגחה ממכון שבתו, שהוא בחינת מלכות, כי שלושים כלים דאצילות נעשים נפש רוח נשמה לבריאה יצירה עשיה. והכלים, שעל ידם עובר השגחתו יתברך, הם בחינת עיינין דבריאה יצירה עשיה, שהם עשר ספירות ומלאכים דבריאה יצירה עשיה, שיש מלאכים שנקרא מארי דעיינין ומארי דאודנין, שבהם מתלבשת בחינת מלכותו יתברך, להשגיח על נשמות ומלאכים דבריאה יצירה עשיה. ובחינת השגחה זו נקרא אשגחותא דדינא, כי בנין המלכות הוא מהגבורות, ונקרא עין משפט.

ועל פי זה יובן, שאין ידיעתו יתברך והשגחתו בעולמות, פועל שום שינוי וריבוי באחדותו, אף שבאמת הוא בעצמו יתברך משגיח על פרטי פרטיות, כמו שביארנו, שהשגחתו יתברך הוא על ידי עשר ספירות. ומבואר לעיל, שהתלבשותו יתברך בעשר ספירות, להוות ולברוא ריבוי רבבות עולמות, עם כל זה, אין שום שינוי בהאור מצד התלבשותו בעשר ספירות, והוא פשוט בתכלית הפשיטות. כמו כן וכל שכן, השגחתו

יתברך בהעולם על ידי העשר ספירות, אין פועל שום שינוי וריבוי באחדותו. ולקרב זה אל השכל, מצינו כעין דוגמא ביוסף הצדיק, שידוע שהיה מרכבתא עילאה דאצילות, בחינת יסוד, צדיק עליון, והיינו שהיה תמיד קשור ודבוק ובטל למקורו ושרשו בתמידות, בלי הפסק אפילו רגע אחד ממש. ואף שהיה בבית פוטיפר, עוסק בכתבי חשבונות, וכל שכן אחר כך כשנעשה מלך, היה מוטל עליו הנהגת כל הארץ, כמו שכתוב ועל פיך ישק כל עמי, ועם כל זה, ידיעתו ועסקו בעניני העולם לא היו מבלבלים ומפסיקים אותו מדביקותו אפילו רגע אחד, גם בעת עסקו בהם, והיינו מפני שהיה שרש נשמתו מאצילות, שאינה נתפסת ומלבשת בעניני העולם.

מה שאין כן נשמות שאר השבטים היה מבריאה, ועל כן בחרו להיות רועי צאן, בהתבודדות בשדה, שלא יפסיקו מדביקותם, כמבואר במקום אחר באריכות (בדרוש המתחיל ויאכילך את המן). (ועל דרך זה נמצא בכתבים, שרבינו הקדוש הבעל שם טוב זכרונו לברכה ביקש מהשם יתברך, שיתן לו כח לדבר ולהשיב לבני אדם בעניני העולם, גם בעת דביקותו ועלייתו לעולמות והיכלות עליונים).

וכמו שנמצא זה בנשמות דאצילות, כל שכן וקל וחומר באור אין סוף ברוך הוא. שאף שידוע ומשגיח בעולמות, על ידי התלבשותו בעשר ספירות, וכל מעשה התחתונים עולים למעלה על ידי מלאכים דבריאה יצירה עשיה שנקרא מארי דעינין, ואחר כך מתעלים לבחינת מלכות דאצילות, מקור בריאה יצירה עשיה, ואחר כך לבחינת שבע מדות עליונות דאצילות שנקרא עיני הוי"ה, עד עצמותו יתברך, היודע ומשגיח, עם כל זה אין זה פועל שום שינוי וריבוי באחדותו יתברך, הוא רק על דרך הכל גלוי וידוע ממילא, והוא יתברך אין נתפס ומתלבש בשום ידיעא.

אך לפי זה צריך להבין, למה צריך להיות ההשגחה על ידי עיינין עילאין ותתאין, כיון שהמשגיח הוא בעצמו יתברך, היה יכול להיות ההשגחה שלא על ידי עשר ספירות שנקרא עיני ה', וכמו שכתוב היוצר עין הלא יביט כו'. אך הענין הוא, שלהיות נמשך למטה שכר על מעשה הטוב, ועונש על מעשה הרע חס ושלום, וזה אי אפשר להיות כי אם על ידי שהשגחתו יתברך מלתבשת בעשר ספירות. כי מצד עצמותו יתברך, אין מעשה התחתונים פועל שום שינוי, אם לטוב כו', כמו שכתוב אם צדקת כו'. אבל על ידי התלבשות יתברך בעשר ספירות שנקרא עיני הוי"ה, וכן בעשר ספירות ומלאכים דבריאה יצירה עשיה, כי בהם יש שינוי לטוב או להיפך חס ושלום, על ידי מעשה התחתונים. והיינו כמו למשל בראיית האדם בעין הגשמי, הדבר הנראה והמושג, נתקרב ונתלבש ונחקק בהעין. כן על דרך זה על דרך משל, כל מעשה התחתונים מתקרבים ונחקקים למעלה בעיני ה', שהם מלאכים דבריאה יצירה עשיה, ומתעלים אחר כך למלכות דאצילות, עד כלים דשבע מדות דאצילות שנקרא עיני הוי"ה.

וכשמעשה התחתונים הם לטוב, שאכשיר דרא, ועוסקים בתורה ומצות כדבעי למהוי, מעשיהם עולים ונחקקים למעלה בעיני ה' לטוב, ומתקנים ומזדככים הכלים דקו הימין דאצילות, ועל ידי זה נמשך מלמעלה אור אין סוף בעשר ספירות דאצילות על ידי קו הימין, בריבוי ותוספת לאין שיעור, וגם למטה בעולם הזה נמשך השפעת טוב וחסד.

וכשהתחתונים חס ושלום מריעים מעשיהם, על ידי זה פוגמים כמה פגמים כו', ונמשך תוספת ותגבורת הגבורות בקו השמאל, ולמטה נמשך מזה דין ועונש חס ושלום. וזהו שאמר דוד המלך עליו השלום, לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי, שהוא כפל לשון. והיינו כי באמת החטא הוא לעצמות אור אין סוף, וזהו שאמר לך לבדך חטאתי. אך מצד אור אין סוף ברוך הוא, אין החטא פועל שום שינוי ופגם חס ושלום, כמו שכתוב אם צדקת כו' ורבו פשעיך מה תעשה לו. ועל זה אמר, והרע בעיניך עשיתי. ואיתא על זה בזוהר, ידענא אשגחותא דאינון עיינין, אלא דלא חשבינא לון. והיינו מה שפגם על ידי החטא בעיינין עילאין דשבע מדות דאצילות, ששם החטא ועון נוגע ופוגם ממש. וראה דוד המלך עליו השלום, שפגם במעשה דבת שבע במדות עליונות.

ומכל זה יובן לשון הפסוק ארדא נא כו' הכצעקתה הבא אלי. הכצעקתה, הוא צעקת ה', הוא מלכותו יתברך, ה' תתאה. שמעשה רשע דאנשי סדום, פגמו מאד למעלה בעיינין תתאין דבריאה יצירה עשיה, עד מלכותו יתברך, ה' תתאה, ונעשה תגבורת הדינין מאד בבחינת למעלה, עד שנמשך גם למטה בעולמות תוספת יניקה לכחות הדין, סיגי הגבורות, שתבעו פעולת הדין באנשי סדום, לעשות בהם כליה. וזהו ענין הבאה אלי, והוא כמו שכתוב קץ כל בשר בא לפני. ואיתא בזוהר על זה, קץ דשמאלא, והוא נוקבא דקליפה, בא לפני לעשות דין באנשי דור המבול. וכן הוא ענין הבאה, הם סיגי הגבורות דמלכות דאצילות, שמבחינת חמשה גבורות קדושות דמלכות דאצילות, על ידי תגבורת הדין, על ידי מעשה רשע דאנשי סדום, נמשכו ונתגברו חמשה גבורות קשות, שלוחי הדין, לתבוע פעולת הדין באנשי סדום. וזהו הבאה אלי, על דרך בערב היא באה, שהיא בחינת מלכות דאצילות. ורחל באה, שכל מעשה התחתונים עולים למעלה על ידי בחינת המלכות, אם לטוב כו'.

וזהו ארדה נא ואראה הכצעקתה. ארדה נא מלמעלה, מחסדים וגבורות שבדעת שיומשך לחסדים וגבורת שבמדות. והיינו כי יש חסדים וגבורות תתאין שבמדות דאצילות, שהם בהתחלקות חסד לעצמו וגבורה לעצמה, ואי אפשר להיות השתנות מגבורה לחסד. לא כמו למטה, שכשהמדות נמשכים בלב, הם בהתחלקות כל אחד בפני עצמו. מה שאין כן חסדים וגבורות עילאין שבדעת, ונקראים מדות שבשכל, שם אין המדות בהתחלקות ממש, כי הם רק מדות שכליים, היינו שכל המכריע לזכות או לחובה, ושם אפשר להיות שישתנה השכל מחובה לזכות. שמצד הטעם שנראה לחוב,

מטעם זה גופא יוכל ללמד עליו זכות. וכן למעלה במדות דאצילות בחסדים וגבורות שבדעת עליון, יוכל להיות נמתק הדין, כמו בתורה גבי דור המבול, כי יצר לב האדם רק רע כל היום, ועל ידי זה נתחייבו. ואחר כך אמר, לא אוסיף עוד כו' כי יצר לב האדם רע מנעוריו. והטעם שנאמר לחוב, נתהפך אחר כך לזכות. וזהו שכתוב ארדה, שיומשך מחסדים וגבורות שבדעת, והוא ענין שיתף מדת הרחמים עם מדת הדין, אם אפשר למצוא להם זכות, על ידי חסדים וגבורות שבדעת. וזהו עדותיך נאמנו מאד, ששם אין פוגמים מעשה התחתונים כמו כן במדות, וזהו נאמנו מאד.